Timpul și sufletul

Cum percepe sufletul timpul?

Sfântul Augustin

Confesiuni 11:27.36-28.37

Sursa: Augustine , Le confessioni, italiană . trad . R. De Monticelli, Garzanti , Milano -1991. Din cartea „Istoria filosofiei” de Umberto Eco, volumul 10, pp. 86, 87. Insert al ziarului Vima din duminică, 1-4-2018.

Omul experimentează trecerea timpului prin urmele pe care lucrurile tangibile le lasă asupra sufletului uman. Se aplică acest lucru și atunci când măsurăm ceva ce nu lasă nicio urmă asupra sufletului, cum ar fi tăcerea?

Augustin explică, în esență, că, în astfel de cazuri, invocăm intern memoria opusului său, adică a sunetului, pentru a-i compara apoi magnitudinea cu cea a tăcerii și astfel a calcula durata. În același mod, atunci când plănuim să producem un sunet de o anumită durată, nu intră în joc în noi doar experiența, și prin urmare trecutul, ci și așteptarea duratei viitoare și sunetul propriu-zis al aceluiași sunet.

Sufletul conține, așadar, toate dimensiunile timpului: trecutul ca amintire și aducere aminte, viitorul ca așteptare și timpul prezent ca punct care unește cele două extreme. Timpul și sufletul sunt conceptele-axe în jurul cărora se mișcă gândirea în textul pe care îl citățm aici.

Timpul și sufletul

Sfântul Augustin:

„În tine, sufletul meu, măsor timpul. Nu mă confund cu «Ce?» și «Cum?» ale tale. Nu te confund pe tine cu nebunia impresiilor tale. În tine, spun eu, măsor timpul. Da, impresia pe care ți-o produc lucrurile pe măsură ce trec rămâne și după ce lucrurile au trecut ; este ceea ce este prezent, nu cele care sunt trecute, pentru că le-a dat naștere. Este ceea ce măsor, atunci când măsor timpul. Timpul este asta sau nu este timpul pe care îl măsor.”

Și apoi, când numărăm tăcerile și ne întrebăm, oare această pauză durează la fel de mult ca sunetul acela?

Exact: în aceste cazuri, pentru a putea calcula cumva întinderea temporală a întreruperilor de tăcere, pretindem în locul lor sunetul vocii și încercăm să-i măsurăm mental durata. Și fără a folosi vocea și buzele, recităm mental poezii, versuri și cuvinte ; și suntem întotdeauna capabili să arătăm cât durează reprezentațiile lor și cât timp ocupă unele față de altele, nu altfel decât dacă le-am recita cu voce tare.

Să presupunem că cineva vrea să producă un sunet puțin mai lung și a predeterminat mental cât ar trebui să dureze ; cu siguranță va fi recurs la tăcere și își va fi încredințat memoria acelei perioade fixe de timp și, prin urmare, va fi început să producă vocea, care sună până când atinge limita fixă. Sau mai degrabă care a sunat și va suna ; căci ceea ce a trecut deja a sunat fără îndoială, iar ceea ce rămâne din el va suna. Și astfel trece, în timp ce intenția prezentă traduce viitorul în trecut, iar trecutul crește treptat pe măsură ce viitorul scade, până când atunci când viitorul se va termina, totul va fi trecut.

Dar cum poate viitorul, care încă nu există, să fie diminuat și să se sfârșească și cum poate trecutul, care nu mai există, să fie amplificat, dacă nu pentru că toate trei sunt prezente în mintea care îndeplinește acest proces? Căci există mintea care are așteptări, care este atentă, care își amintește ; iar ceea ce așteaptă devine obiectul atenției pentru a deveni obiectul memoriei.

Cine neagă, așadar, că viitorul nu există? Dar există deja așteptarea mentală a viitorului. Și cine neagă că trecutul nu există? Dar în minte există încă amintirea trecutului. Și cine neagă că timpul prezent este lipsit de extensie, deoarece trece într-o clipă? Dar ceea ce durează este atenția, prin care tot ce este în prezent progresează treptat spre absență.

Prin urmare, nu timpul viitor este îndepărtat, care nu există, ci un viitor îndepărtat este o așteptare pe termen lung a lucrurilor care vor veni și nu trecutul este îndepărtat, care nu există, ci un trecut îndepărtat este o amintire prelungită a lucrurilor care s-au întâmplat .